

УДК : 338.43.02:636 (477) 71

DOI: <https://doi.org/10.32689/2617-2224-2019-17-2-124-135>

Лаврук Олександр Валерійович,

докторант кафедри публічного адміністрування, Міжрегіональна Академія управління персоналом, 03039, м. Київ, вул. Фрометівська, 2, тел.: (067) 465 97 25, e-mail: arhangelprime@gmail.com

ORCID: 0000-0002-7932-0036

Лаврук Александр Валериевич,

докторант кафедры публичного администрирования, Межрегиональная Академия управления персоналом, 03039, г. Киев, ул. Фрометовская, 2, тел.: (067) 465 97 25, e-mail: arhangelprime@gmail.com

ORCID: 0000-0002-7932-0036

Lavruk Alexander Valerievich,

doctoral student of the Department of Public Administration, Interregional Academy of Personnel Management, 03039, Kyiv, Str.Frometivska, 2, tel.: (044) 490 95 00, e-mail: arhangelprime@gmail.com

ORCID: 0000-0002-7932-0036

ДЕРЖАВНА ПОЛІТИКА ТА АКТИВІЗАЦІЯ ЇЇ ФУНКЦІЙ У РОЗВИТКУ ТВАРИННИЦТВА

Анотація. Вказується на загострення соціально-економічних проблем у розвитку галузі тваринництва, які потребують активної регулюючої участі держави за рахунок формування і реалізації державної політики з метою забезпечення стабільних економічних, правових, соціальних передумов його подальшого функціонування. Підкреслюється, що важливість цих актуальних і стратегічних питань має перебувати під прискіпливою увагою держави та її державної політики, якій належить постійно забезпечувати узгодження інтересів тваринницьких підприємств регіонів і держави. Зазначається, що подальша нестійка виробнича діяльність тваринництва призведе до такої критичної ситуації, коли держава не отримає необхідного обсягу найбільш важливих продуктів харчування власного виробництва, що вплине на стан продовольчої безпеки країни. Вказується, що на даний час потребують наукового осмислення й обґрунтування питання організаційного, нормативно-правового забезпечення впровадження сучасних інструментів державної політики у тваринництві. Розглядається роль та складові елементи функцій державної політики, які мають безпосередній вплив на збільшення генетичного потенціалу тварин та обсяги виробництва тваринницької продук-

ції. Обґрунтовуються методи та механізм реалізації різних видів функцій державної політики під час виробництва якісної тваринницької продукції. Визначаються основні функції, які повинні підпорядковуватися виконанню місцевими органами виконавчої влади і органами місцевого самоврядування, оскільки сприяють ефективному розвитку галузі тваринництва. Окреслено доцільність держави впроваджувати спеціальні соціальні програми для підтримки тваринництва і створення сприятливих умов для його ефективного функціонування. Запропоновано структурні класифікаційні характеристики та основні складові активізації функціональної спрямованості державної політики на інноваційний розвиток тваринництв.

Ключові слова: державна політика, держава, тваринництво, управління, активізація функцій, ефективний розвиток.

ГОСУДАРСТВЕННАЯ ПОЛИТИКА И АКТИВИЗАЦИЯ ЕЕ ФУНКЦИЙ В РАЗВИТИИ ЖИВОТНОВОДСТВА

Аннотация. Указывается на обострение социально-экономических проблем в развитии отрасли животноводства, требующие активной регулирующей роли государства за счет формирования и реализации государственной политики с целью обеспечения стабильных экономических, правовых, социальных предпосылок его дальнейшего функционирования. Подчеркивается, что важность этих актуальных и стратегических вопросов должна находиться под пристальным вниманием государства и его государственной политики, которой предстоит постоянно обеспечивать согласование интересов животноводческих предприятий регионов и государства. Отмечается, что дальнейшая неустойчивая производственная деятельность животноводства приведет к такой критической ситуации, когда государство не получит необходимого объема наиболее важных продуктов питания собственного производства, что повлияет на состояние продовольственной безопасности страны. Указывается, что в настоящее время требуют научного осмысления и обоснования вопросы организационного, нормативно-правового обеспечения внедрения современных инструментов государственной политики в животноводстве. Рассматривается роль и составляющие элементы функций государственной политики, которые имеют непосредственное влияние на увеличение генетического потенциала животных и объемы производства животноводческой продукции. Обосновывается механизм реализации различных видов функций государственной политики при производстве качественной животноводческой продукции. Определяются основные функции, которые должны подчиняться выполнению местными органами исполнительной власти и органами местного самоуправления, поскольку способствуют эффективному развитию отрасли животноводства. Указывается на целесообразность государству внедрять специальные социальные программы для поддержки животноводства и создания благоприятных условий для его эффективного функционирования. Предложены структурные классификационные характеристики и основные составляющие активизации функ-

ціональної направленості державної політики на інноваційне розвиток тваринництва.

Ключевые слова: державна політика, держава, тваринництво, управління, активізація функцій, ефективне розвиток.

STATE POLICY AND ACTIVATION OF ITS FUNCTIONS IN THE DEVELOPMENT OF ANIMAL HUSBANDRY

Abstract. The article points to the aggravation of socio-economic problems in the development of the animal husbandry, which require an active regulatory role of the state through the formation and implementation of public policy in order to ensure stable economic, legal and social prerequisites for its further functioning. It is emphasized that the importance of these topical and strategic issues should be under close attention of the state and its state policy, which is constantly to ensure coordination of the interests of livestock enterprises of the regions and the state. It is noted that the further unstable production activity of animal husbandry will lead to such a critical situation when the state does not receive the necessary amount of the most important food products of its own production, which will affect the state of food security of the country. It is indicated that currently require scientific understanding and justification of organizational, regulatory and legal support for the introduction of modern instruments of state policy in animal husbandry. The role and components of the functions of state policy, which have a direct impact on the increase in the genetic potential of animals and animal husbandry production, are considered. The methods and mechanism of realization of various types of functions of state policy in the production of quality products of the animal husbandry are substantiated. The main functions that should be subordinated to the implementation of local executive authorities and local governments, as contribute to the effective development of the animal husbandry. The expediency of the state to introduce special social programs to support animal husbandry and create favorable conditions for its effective functioning is pointed out. The structural classification characteristics and the main components of activation of the functional orientation of the state policy on innovative development of animal husbandry are offered.

Keywords: public policy, government, animal husbandry, management, revitalization, effective development.

Постановка проблеми. Важливою умовою постійного і ефективного функціонування основних галузей економіки країни є безперервне вдосконалення заходів державної політики, в основі якої повинно знаходити своє пріоритетне місце вико-

ристання сучасних досягнень науки, техніки і технологій з метою ефективного розвитку тваринництва.

Нині стан тваринництва як однієї із життєво необхідних галузей сільського господарства є досить складним, оскільки досягнутий рівень

розвитку не відповідає його стратегічним можливостям. Більше того, загострення соціально-економічних проблем, безперервність виробничого процесу та посилення вимог ринкового механізму до виробництва якісної тваринницької продукції потребують активної регулюючої участі держави за рахунок формування і реалізації державної політики з метою забезпечення стабільних економічних, правових, соціальних і екологічних передумов розвитку тваринництва.

На даний час становлення ринкових відносин в Україні спонукає до активного розвитку малих і середніх тваринницьких підприємств, сімейних міні-ферм, бізнесова діяльність яких спрямовується на досягнення певних результатів (у більшості випадків не стійких) у виробництві тваринницької продукції. Важливість цих актуальних і стратегічних питань повинна знаходитися під прискіпливою увагою держави і її державної політики, якій належить постійно забезпечувати узгодження інтересів тваринницьких підприємств регіонів і держави.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Обґрунтування проблеми державної політики, застосування її методів та інструментів знайшло своє відображення у доробках таких зарубіжних вчених, як Д. Андерсон, М. Браун, Д. Веймер, В. Данн. Теоретичне і методологічне дослідження аспектів регулювання соціально-економічних процесів країни, стану розвитку галузі тваринництва та напрямів підвищення його ефективності проводилося у наукових працях вітчизняних вчених — В. Андрійчука,

П. Березівського, В. Бовсуновського, В. Геєця, П. Кутуєва, О. Левковець, О. Мамалуй, М. Місюка, І. Свиноуса, П. Пуцентейла та ін.

Теоретико-методологічному аналізу, стратегії, механізмам формування і впровадження державної політики присвятили свої наукові праці такі вчені, як В. Бакуменко, О. Валевський, З. Варналій, В. Гошовська, О. Кілієвич, М. Латинін, В. Мамонова, Є. Романенко, В. Романов, В. Тертичка та багато інших науковців.

Однак складність і гострота ситуації в тваринництві країни потребує проведення поглиблених і комплексних досліджень у частині формування власного бачення потенційних можливостей галузі, пошуку пріоритетних шляхів формування та активізації дієвих функцій державної політики з метою подальшого розвитку галузі тваринництва.

Формулювання цілей статті. Мета дослідження полягає в обґрунтуванні теоретичних засад і формуванні концептуальних підходів до визначення основних функцій державної політики та їх спрямування на ефективний розвиток галузі тваринництва.

Виклад основного матеріалу. За результатами дослідження у країні спостерігається кризовий (у більшості випадків нерегульований) соціально-економічний стан сільського господарства. Він вимагає обов'язкового здійснення невідкладних заходів (відображених у державних програмах) державної політики, які повинні бути спрямовані на призупинення руйнування надбань галузі, вирівнювання умов та подо-

лання деструктивних процесів у виробничо-господарській діяльності, нарощування обсягів тваринницької продукції, збільшення рівня прибутковості тваринництва.

Доцільно було би виокремити найвагоміші чинники та урахувати перешкоди, які гальмують процес реалізації заходів державної політики у тваринництві: низька фінансова підтримка держави; недостатня кількість власних коштів у більшості суб'єктів господарювання; недосконала система стимулювання інноваційної діяльності та низький рівень сприйняття інноваційних змін товаровиробниками; низька адаптаційна здатність тваринництва до вимог сучасного ринкового середовища; невисока конкурентоспроможність новацій; недосконалий рівень науково-технічної сфери; неготовність вітчизняних тваринницьких підприємств до глобальних змін; високий рівень тіньової економіки.

Варто зауважити, що дослідження парадигми змістовної структури державної політики в основному побудоване на відображенні її цілей, повсякденного політичного життя населення та стратегічного розвитку країни [1, с. 4]. В іншому випадку стверджується, що перспективним напрямом наукового дослідження є проблема середовища аналізу державної політики, особливо її соціально-політичний аспект [2]. Зазвичай постійне зростання ролі політики призводить до того, що вона перетворюється на своєрідний центр, який об'єднує всі елементи соціальної системи і жодним чином не обмежується тільки державою [3, с. 40].

У наведених трактуваннях державна політика є реакцією держави на конкретні проблеми суспільства, громадян і неурядових організацій. Водночас загальні інтереси і власні позиції тієї частини громадян, які зайняті в основних галузях виробничої діяльності практично мало приймаються до уваги, тоді як галузь тваринництва гостро відчуває необхідність у зваженій і науково обгрунтованій державній політиці. Більше того, спілкування держави з громадянами сприяє формуванню соціального клімату в державі та забезпечує можливість державним інституціям ознайомитися з реальними турботами громадян [4].

Характерно, що місцеві органи влади й органи державного управління та безпосередньо тваринницькі підприємства, не зацікавлені сприяти відродженню раніше досягнутих рубежів у розвитку тваринництва, що призводить до скорочення розмірів та обсягів виробництва тваринницької продукції. Водночас заново створені приватними підприємцями сімейні міні-ферми відчувають труднощі в організації господарювання, оскільки не мають відповідної державної підтримки, а тому не спроможні виробляти (відповідно до потреб) необхідну для споживання населенням кількість продукції. Більше того, значна частина продукції використовується для сімейних потреб, інша — переробляється товаровиробниками самостійно, що впливає на рівень її конкурентоспроможності через низьку якість і високу собівартість.

З метою стабілізації ринкової кон'юнктури державі важливо гаран-

тувати населенню високий рівень забезпечення попиту на м'ясо, молоко та продукти їх переробки. Натомість на даний час у тваринництві ситуація критична, оскільки спостерігається зменшення умовного поголів'я тварин у розрахунку на 100 га сільськогосподарських угідь у розрізі природно-економічних зон країни (рис. 1). За період дослідження обсяг валової продукції тваринництва у розрахунку на цю площу земельних угідь у зоні Полісся зменшився на 2,3 тис. грн, Лісостепу – на 1,5 тис. грн, Степу – на 5,3 тис. грн.

Вважаємо, що подальше скорочення поголів'я худоби сприятиме негативним змінам у структурі біологічного потенціалу, використанні земельних угідь, засобів виробництва, кормових і трудових ресурсів. У даному випадку наявна ситуація повинна державою враховуватися у державній політиці, оскільки зменшення поголів'я сільськогосподарських тварин призводить до появи проблемних питань: виникає дефіцит тваринницької продукції, а

це призводить до її імпорту і вимивання валютних коштів з економіки країни, скорочується кількість робочих місць, що викликає підвищення рівня безробіття на селі, зменшується вихід органічних добрив, що стає першопричиною зниження урожайності сільськогосподарських культур, зменшується можливість отримання прибутку через скорочення обсягів реалізації продукції тваринництва та ін. Важливо, щоб держава впроваджувала спеціальні соціальні програми для підтримки тваринництва і створювала сприятливі умови для його ефективного функціонування.

Передусім у структурне наповнення державної політики пропонується включити такий склад функцій, які повинні підпорядковуватися виконанню місцевими органами виконавчої влади і органами місцевого самоврядування, оскільки сприяють ефективному функціонуванню галузі тваринництва:

- зміцнення продовольчої безпеки країни;

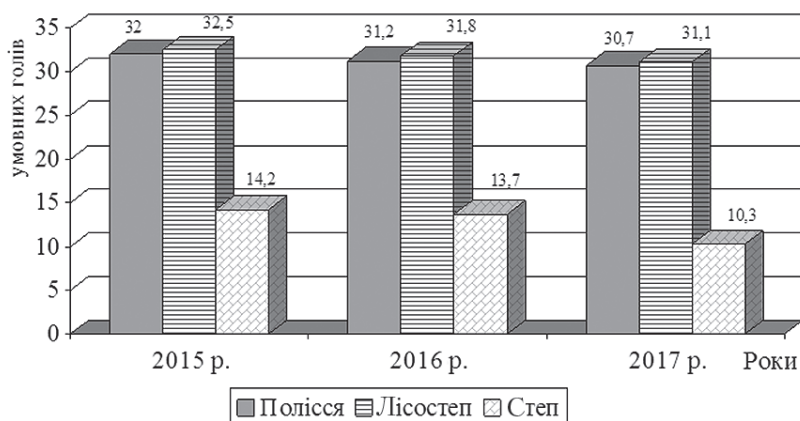

Рис. 1. Зміни у кількості умовного поголів'я тварин зональних територій України [5, с. 136–137]

- прискорення соціально-економічного розвитку об'єднаних територіальних громад регіонів країни;
- розширення можливостей для задоволення попиту населення у продуктах тваринного походження;
- зменшення соціальної напруги в об'єднаних територіальних громадах за рахунок значного розширення сфери прикладання праці;
- збільшення біологічної маси відходів тваринництва для створення відновлюваних джерел енергії;
- накопичення органічних добрив для одного із способів підвищення родючості ґрунтів, оскільки вони катастрофічно втрачають гумусову складову;
- організація мережі обслуговуючих підприємств, які б забезпечували оптимальне функціонування тваринництва (господарства-репродуктори, станції штучного осіменіння, комбікормові цехи та ін.).

У даному випадку державі слід активізувати свої функції і визначитися, якою в умовах кризи буде реальна підтримка розвитку тваринництва, та сприяти державному регулюванню цін на продукти харчування. Особливо важливо забезпечити розробку нових підходів до управління сучасними технологіями і науковими відкриттями з утримання і обслуговування тварин на середніх і міні-фермах. Наразі виконавчими органами влади і місцевого самоврядування потребують перегляду і регулювання питання формування

племінного стада тварин, підвищення продуктивності поголів'я, зниження собівартості продукції, забезпечення захисту тваринників від різкого коливання цін на продукцію, впровадження інноваційних технологій виробництва тваринницької продукції.

Лише комплексний підхід до активізації здійснення регулювання і прийняття управлінських рішень сприятиме реальній можливості відродження і прибутковому розвитку тваринницької галузі. Для цього у структурному наповненні державної політики доцільно передбачити заходи у частині підготовки молодих науковців і кваліфікованих спеціалістів, оскільки тваринництво є важливою інноваційною галуззю і платформою для наукових досягнень у сфері техніко-технологічної модернізації та впровадження прогресивних технологій.

Зазначимо, що цілями державної політики у розвитку тваринництва повинно бути: забезпечення зростання рівня економічної ефективності виробництва тваринницької продукції та прибутковості галузі, раціональне і ефективне використання ресурсного (особливо генетичного) потенціалу, забезпечення стабільних цін, високого рівня зайнятості населення та його соціального захисту. Усе це спонукає до необхідності розглянути сфери, види і напрями діяльності державної політики (рис. 2).

З огляду на територіальне спрямування державної політики доцільно передбачити заходи, що стосуються компенсації впливу на розвиток тваринництва несприятливих природних і соціально-економічних чин-

Рис. 2. Структурні класифікаційні характеристики державної політики (розробка автора)

ників, вирівнювання відмінностей у використанні виробничих ресурсів, компенсаційні виплати гірським і депресивним територіям, поширення диверсифікованих форм діяльності. Водночас галузевий напрям державної політики передбачає активізацію її функцій на інтенсифікацію і зростання масштабів виробництва, розширення підприємницької діяльності, сприяння інвестиційно-інноваційним процесам, селекційній діяльності та ін. У більшості випадків галузеві особливості тваринництва і нерегульований ринок тваринницької продукції призводить до того, що товаровиробники недоодержують значні ресурси і ефективність їх підприємницької діяльності залишається низькою [6]. Окрім цього, збереження тваринництва і розвиток його на інтенсивній основі не може відбуватися через порушення гармонізації інтересів суб'єктів господарювання (держави, товаровиробників, споживачів) [7, с. 13].

Варто зазначити, що держава здійснює свою політику через різні

функції (напрями діяльності держави) у гуманітарній (соціальна, гуманітарна, екологічна, культурно-виховна), політичній (демократизації суспільного життя, національно-забезпечувальна, охоронна), економічній (господарсько-стимулююча, господарсько-організаційна, науково-організаторська) сферах, які відносяться до групи внутрішніх функцій держави (здійснюється і конкретизується її внутрішня політика, яка відображує економічні, ідеологічні, соціальні та інші сторони життя суспільства та його громадян). Більшість із цих функцій притаманна галузі тваринництва, а тому успішна їх реалізація відповідно до поставлених державою завдань, спроможна забезпечити йому ефективний розвиток.

Зазначимо, що процес формування і здійснення державної політики відбувається з урахуванням функцій держави шляхом використання різних форм діяльності держави, серед яких значне місце посідають правові (юридичні засоби), оскільки держава

повинна будувати свою діяльність на основі права і у межах існуючого чинного законодавства. При цьому державні органи та їх посадові особи формують і застосовують юридичні акти, що спрямовуються на здійснення функцій держави і заходів державної політики.

Найбільш використовуваними правовими формами, які забезпечують здійснення компетентними державними органами та їх посадовими особами різних функцій держави, є діяльність: правотворча (розробка, редагування, систематизація, прийняття і скасування нормативно-правових актів); правозастосовна (використання правових норм і виконання в обов'язковому порядку індивідуально правових приписів); правоохоронна (здійснення споглядання і контролю за дотриманням норм права, охорони від правопорушень, захисту суб'єктивних прав громадян і сприяння виконанню покладених на них юридичних обов'язків).

І навпаки, з процесом формування юридичних актів не пов'язується діяльність державних органів, які використовують організаційні форми з метою реалізації функцій держави. У практичній діяльності держави знаходять своє застосування такі форми, як організаційно-господарська (здійснюється матеріальне забезпечення процесу виконання різних державних функцій, зокрема у тваринництві — організація постачання виробничих ресурсів, реалізація продукції); організаційно регламентуюча (вирішуються поточні політичні питання, завдання стосовно забезпечення ефективного функціонування ряду ланок державного ме-

ханізму); організаційно-ідеологічна (постійна виховна і роз'яснювальна робота серед працівників тваринництва стосовно сприйняття і розуміння відповідних законів, нормативно-правових актів, державної політики та формування ними власної думки щодо покращення стану справ у галузі).

Слід ураховувати, що функціональна спрямованість державної політики залежить не тільки від сформованих функцій держави, здійснюваних у межах певних форм, а й від використовуваних нею методів: переконання (проведення правового виховання населення і низки профілактичних заходів серед працівників тваринництва), заохочення (висвітлення, матеріальне і моральне заохочення передового досвіду роботи тваринників, а також тих особистостей, які виявляють активність у боротьбі з правопорушеннями на виробництві), примусу (використання різних заходів впливу, перевиховання та спонукання до усунення правопорушення і заподіяної шкоди, покращення поведінки і виконуваної роботи на робочому місці).

Викладене дає підстави дійти висновку, що функції держави являють собою єдність змісту, форм та методів здійснення державної влади у певній сфері державної діяльності, яка знаходить своє відображення у сформованій державній політиці. На основі цього виникає потреба розглянути заходи, запропоновані Міністерством аграрної політики та продовольства України, що стосуються виконання основних завдань державної політики у тваринництві [8]:

- організація виконання законодавчих і нормативно-правових актів та контроль за їх реалізацією;

- участь у формуванні та реалізації державної політики у тваринництві та розробці заходів щодо забезпечення продовольчої безпеки держави;

- здійснення науково-технічної і технологічної політики у тваринництві;

- розроблення і коригування процесу виконання загальнодержавних і галузевих програм розвитку тваринництва;

- формування проектів законодавчих і нормативно-правових актів, участь у розробці технічних регламентів, стандартів, норм і нормативів, що мають відношення до тваринництва.

Викладене дає підстави запропонувати функціональні складові державної політики, які мають безпосередній вплив на розвиток тваринництва (рис. 3).

У контексті зазначеного варто визначитися з основними заходами державної політики, які сприятимуть розвитку тваринництва за рахунок його активізації інноваційної діяльності:

- посилення законодавчих положень з метою покращення інноваційних процесів та стабілізації виробництва продукції у галузі тваринництва;

- формування дієвого механізму надання посиленої державної допомоги тваринницьким підприємствам, які впроваджують новачії та реалізують інноваційну продукцію;

- сприяння можливості отримання кредитів (при зниженні кредитної ставки) з метою налагодження у тваринництві інноваційної діяльності;

- покращення мотивації працівників тваринництва до проведення інноваційної діяльності;

- раціоналізація використання джерел фінансування процесу підготовки висококваліфікованих праців-

Рис. 3. Основні складові активізації функціональної спрямованості державної політики у розвитку тваринництва (розробка автора)

ників тваринництва, які здатні впровадити інноваційні розробки.

При формуванні державної політики вкрай необхідним є урахування її характеру, який виявляється у її дієвості при розгляді проблеми розвитку тваринництва (активна діяльність або ж утримання від дій), проблемності (спрямована на розгляд проблемних аналітичних питань, вибір знарядь, форм і методів здійснення політики з мінімальними витратами) та креативності (частина діяльності державних органів, направлена на розв'язання проблеми ефективного функціонування тваринництва). Насамкінець реалізація державної політики повинна чітко здійснюватися за етапами: проводиться вибір рішення (приймається урядовими діями і відповідними державними установами), прийнятий варіант рішення (політична продукція) стає дієвим і через систему владних відносин втілюється у життя громадян, здійснення політичного процесу забезпечує отримання кінцевого результату, за допомогою якого регулюються умови життєдіяльності суспільства.

Висновки і перспективи подальших досліджень. Вважаємо, що галузь тваринництва являє собою складну виробничо-економічну систему, яка функціонує під впливом політичних, організаційно-правових, соціальних, економічних, науково-технічних та природних чинників, що зумовлює необхідність формування державної політики та використання її дієвих заходів для забезпечення його подальшого розвитку.

Державна політика дає можливість запровадити ефективні дії по забезпеченню інтенсивного розвитку

тваринництва не тільки для органів державної влади, місцевого самоврядування, а й суб'єктів підприємницької діяльності та сприяє об'єднанню їх зусиль з метою покращення добробуту населення. Надалі для держави життєво важливо гарантувати населенню забезпечення попиту на необхідні та високопоживні продукти тваринного походження. Задля цього державна політика повинна базуватися на розробці заходів, у змісті яких тваринництво повинно бути флагманом (стабільним джерелом прибутку) для розвитку та підвищення рівня економічного зростання інших галузей аграрної сфери.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. *Валевський О. І., Ребкало В. А., Логунова М. М.* та ін. Державна політика: аналіз та механізм її впровадження в Україні: навч. посіб. / за заг. ред.: В. А. Ребкало, В. В. Тертички. — К.: Вид-во УАДУ, 2000. — 232 с.
2. *Петренко І. І.* Сутність державної політики та державних цільових програм // *П Віче: юрид. журн.* — 2011. — № 11. — С. 23–25.
3. *Кресіна І. О., Матвієнко А. С., Оніщенко Н. М.* та ін. Політика, право і влада в контексті трансформаційних процесів в Україні: монографія / Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України; за ред. І. О. Кресіної. — К., 2006. — 304 с.
4. *Iacob D., Cismaru D. M.* (2003), *Relatii publice. Eficien prin comunicare, Editura Comunicare, Bucureti, Iacob & Cismaru*, 2003, p.12.
5. Сільське господарство України 2017: статист. зб. — К.: Державна служба статистики України, 2018. 245 с.

6. *Валентинов В. Л.* Про структурність аграрної політики в Україні // Економіка АПК. — 2007. — № 7. — С. 20–23.
7. *Статівка Н. В.* Гармонізація інтересів суб'єктів економічного простору в процесі державного регулювання економіки [Електронний ресурс] // Державне будівництво. — 2008. — № 1. — Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/DeBu_2008_1_10
8. Положення про Департамент тваринництва Міністерства аграрної політики та продовольства України: Наказ Міністерства аграрної політики та продовольства України від 21 березня 2016 р. № 96 зі змінами (наказ від 7 листопада 2016 р. № 444) [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://minagro.gov.ua/ministry?nid=2995>

REFERENCES

1. *Valevsky O. I., Rebkalo V. A., Logunova M. M.* (2000), *Derzhavna polityka: analiz ta mekhanizm yii vprovadzhennia v Ukraini* [State policy: analysis and mechanism of its implementation in Ukraine], Vydavnytstvo UADU, Kyiv, Ukraine.
2. *Petrenko I. I.* (2011), “The essence of state policy and state target programs”, *Viche: yurydychnyi zhurnal*, vol. 11, p. 23–25.
3. *Kresina I. O., Matvienko A. S., Onishchenko N. M.* (2006), *Polityka, pravo i vlada v konteksti transformatsiinykh protsesiv v Ukraini* [Politics, law and power in the context of transformation processes in Ukraine], Instytut derzhavy i prava im. V. M. Koretskoho NAN Ukrainy, Kyiv, Ukraine.
4. *Iacob D., Cismaru D. M.* (2003), *Relatii publice. Eficien prin comunicare* [Public relations. Efficiency through communication], Iacob & Cismaru, Bucharest, Romania.
5. State Statistics Service of Ukraine (2018), “*Silske gospodarstvo Ukrainy 2017: statystychnyi zbirnyk*” [Agriculture of Ukraine 2017: statistical compendium], Derzhkomstat, Kyiv, Ukraine.
6. *Valentinov V. L.* (2007), “Regarding the structure of agricultural policy in Ukraine”, *Ekonomika APK*, vol. 7, p. 20–23.
7. *Stativka N. V.* (2008), “Harmonization of interests of subjects of economic space in the process of state regulation of the economy”, *Derzhavne budivnytstvo*, [Online], vol. 1, available at: http://www.nbuv.gov.ua/UJRN/DeBu_2008_1_10 (Accessed 10 Jan 2019).
8. Ministry of agrarian policy and food of Ukraine (2016), “Order of the Ministry of agrarian policy and food of Ukraine “Regulations on the Department of animal husbandry of the Ministry of agrarian policy and food of Ukraine”, available at: <http://minagro.gov.ua/ministry?nid=2995> (Accessed 10 Jan 2019).